

บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา
อำเภอเจาะไอร้อง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต
The Roles of School Administrators in the Management of Learning
Resources within School in Cho-airong District, Educational
Institutions under the Office of Narathiwat Primary Educational
Service Area 3

นุรีชา บินหมัดหนี่

Nureeza Binmadnee

คณะศิลปศาสตร์และศึกษาศาสตร์

หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

Abstract

This research aimed to: (1) investigate the Roles of School Administrators in the Management of Learning Resources within School in Cho-airong District, Educational Institutions under the Office of Narathiwat Primary Educational Service Area 3; and (2) compare teachers' opinions regarding these roles, classified by gender, educational level, and work experience. The sample consisted of 171 teachers from 16 schools in Cho-airong District under the Narathiwat Primary Educational Service Area Office 3 in the academic year 2025. The research instrument was a questionnaire. The statistical methods used for data analysis included arithmetic mean, standard deviation, t-test, and F-test (One-Way ANOVA). Data were analyzed using a statistical software package.

The findings revealed that: 1) The overall roles of school administrators in managing internal learning resources were at a high level. When considered by aspects, two aspects were at the highest level: policy formulation and planning for the utilization of learning resources, which obtained the highest mean score, and supervision, monitoring, and evaluation of learning resource utilization. The remaining aspects were at a high level, ranked respectively as follows: promotion and development of personnel's knowledge in utilizing learning resources, and support for participation of all personnel in presenting outcomes derived from the use of learning resources, which received the lowest mean score. 2) The comparison of teachers' opinions on the roles of

school administrators in managing internal learning resources, classified by gender, educational level, and work experience, revealed no statistically significant differences in overall and in each aspect.

Keywords: Level of education; work experience; The role of school administrators.

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา อำเภอเจาะไอร้อง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 3 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาอำเภอเจาะไอร้อง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 3 จำแนกตามตัวแปร เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนในโรงเรียนอำเภอเจาะไอร้อง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 3 ประจำปีการศึกษา 2568 จำนวน 171 คน จากสถานศึกษา 16 แห่ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) หรือวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

ผลการวิจัยพบว่า 1) บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา อำเภอเจาะไอร้อง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 3 พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน คือ การกำหนดนโยบายและวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด และด้านด้านการนิเทศกำกับ ติดตามดูแลและประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ ส่วนด้านอื่นๆ อยู่ในระดับมากตามลำดับดังนี้ ด้านการส่งเสริมและพัฒนาคู่มือความรู้ในการใช้แหล่งเรียนรู้ และด้านการสนับสนุนให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการนำเสนอผลงานที่เกิดจากการใช้แหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด 1) ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในศูนย์เครือข่ายสหวิทยาเขตสันกาลาศรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี เขต 3 พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด และด้านการจัดการเรียนการสอน ส่วนด้านอื่นๆ อยู่ในระดับมาก ตามลำดับดังนี้ด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน รองลงมาคือ ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการกำหนดเป้าหมายและพันธกิจของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ตามลำดับ 2) การเปรียบเทียบบทบาทด้านการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา อำเภอเจาะไอร้อง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 3 ใน 4 ด้าน จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน ในภาพรวมและรายด้านพบว่าไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : ระดับการศึกษา ; ประสบการณ์ในการทำงาน; บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา

บทนำ

โลกปัจจุบันเป็นยุคเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกเป็นผลสืบเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านธรรมชาติและวิถีการ

ดำรงชีวิตของมนุษย์ และระบบข่าวสารที่แพร่กระจายไปอย่างรวดเร็ว เพื่อมารองรับการขยายตัวด้านเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้นส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจและสังคมเป็นอย่างมาก ทุกประเทศจึงต้องเตรียมคนให้พร้อมกับการเปลี่ยนแปลง สำหรับรัฐบาลไทยให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งจึงได้ประกาศนโยบายด้านการศึกษาที่เรียกว่า "การศึกษาในยุค Thailand 4.0" ในท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลงทางวิทยาการและเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าอย่างรวดเร็วคนในสังคมจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนการเรียนรู้เพื่อก้าวทันและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง การเตรียมความพร้อมคนให้มีศักยภาพ ต้องมีการวิเคราะห์ความสามารถที่จะเป็นกับการมีชีวิตอยู่ในสังคมอย่างเข้มแข็งพร้อมเผชิญกับสภาพแวดล้อมและปัญหาที่หลากหลายประเทศต่างๆ ทั่วโลก จึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษา เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตนให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลง

การศึกษาในฐานะกลไกหลักในการพัฒนาประเทศ กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจึงได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ขึ้นเพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาการศึกษาของประเทศให้สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาประเทศโดยรวม และได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้คือ "คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพดำรงชีวิตอย่างมีความสุขสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการเปลี่ยนแปลงของโลก ศตวรรษที่ 21" ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา 4 ประการ คือ 1) เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ 2) เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นพลเมืองดี มีลักษณะทักษะและสมรรถนะที่สอดคล้องกับบทบาทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและยุทธศาสตร์ชาติ 3) เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้และ 4) เพื่อนำประเทศไทยก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางและความเหลื่อมล้ำภายในประเทศลดลง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2560: 79) และแผนการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดเป้าหมายของการพัฒนาการศึกษาในระยะ 20 ปี ไว้ 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ประชากรทุกคนเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐานอย่างทั่วถึงการปฏิรูปการศึกษา 2) ผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมายได้รับบริการทางการศึกษาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียม 3) ระบบการศึกษาที่มีคุณภาพสามารถพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุขีดความสามารถและเต็มตามศักยภาพ 4) ระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เพื่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ และการลงทุนทางการศึกษาที่คุ้มค่าและบรรลุเป้าหมาย 5) ระบบการศึกษาที่สนองตอบและก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เป็นพลวัตและบริบทที่เปลี่ยนแปลง

สังคมในยุคปัจจุบันเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ไม่สิ้นสุดที่เน้นทักษะการคิด และทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต การจะพัฒนาสังคมให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้จะต้องเริ่มที่การพัฒนาคนให้รู้จักเรียนรู้ด้วยพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้มีความพร้อมใช้งาน ทันสมัย และเพียงพออย่างทั่วถึงต่อการเรียน เป็นแหล่งให้ความรู้ที่แต่ละบุคคลต้องการแสวงหา และสามารถหาความรู้ได้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ เกิดการเรียนรู้เฉพาะด้านและสามารถเชื่อมโยงความรู้ไปสู่ความรู้อื่นได้อย่างหลากหลาย เป็นการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ทั้งในระบบและนอกระบบตลอดชีวิต สถานศึกษาจึงเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญของผู้เรียน เพื่อเป็นองค์ประกอบในการทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามหลักสูตร มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2560: 76) โดยที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 25 ได้บัญญัติไว้ว่า รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ อีกทั้งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดวิสัยทัศน์มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็น

มนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาคือ การประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ได้ศึกษาการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั่วประเทศ พบว่าการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกสถานศึกษานั้นมีอยู่ในระดับปานกลาง โดยสถานศึกษาที่มีการใช้แหล่งเรียนรู้มีปัญญาท้องถิ่นในระดับมากไม่ได้บ่งบอกคุณภาพของการจัดการความรู้ ทั้งในด้านการตรวจสอบความรู้และกระบวนการจัดการความรู้ ซึ่งสถานศึกษายังขาดการจัดทำเอกสาร หลักฐานสารสนเทศ แผนที่ความรู้ และจัดระบบการจัดการความรู้ของแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง เพื่อใช้ในการวางแผนการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน นอกจากนี้ยังพบว่าการจัดการเรียนการสอนนั้นครูผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องทางการศึกษายังคงมีแนวคิดฝังแน่นโดยมีจุดมุ่งหมายหรือผลลัพธ์ทางการศึกษาไม่แตกต่างไปจากเดิมทั้งนี้ ประเวศ วะสี เห็นว่า สาเหตุสำคัญเกิดจากสภาพแนวคิด ที่ฝังแน่นในการจัดการเรียนรู้อยู่เป็นการเอาเนื้อหาวิชาเป็นตัวตั้งไม่ได้เอาความจริงของชีวิตและการอยู่ร่วมกัน หรือเอาสังคมเป็นตัวตั้งไม่ได้เอาความจริงของชีวิตและการอยู่ร่วมกัน หรือสังคมเป็นตัวตั้งทำให้การศึกษาอยู่นอกสังคม แหล่งเรียนรู้เป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารสารสนเทศแหล่งความรู้วิทยากรและประสบการณ์ที่สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียน ใฝ่เรียน ใฝ่รู้ แสวงหาความรู้และเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตามอัธยาศัยอย่างกว้างขวางและต่อเนื่องจากแหล่งต่างๆ เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้จึงเป็นเงื่อนไขสำคัญในการจัดกระบวนการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มศักยภาพ มีทักษะในการแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย สามารถนำวิธีการเรียนรู้ในชีวิตจริงได้ โรงเรียนจึงมีหน้าที่ในการดำเนินการพัฒนาผู้เรียนทุกชั้นตอนซึ่งปัจจัยสำคัญนอกจากครูผู้สอนแล้วการจัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สื่อการเรียนและการปรับปรุงพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนถือเป็นสิ่งสำคัญที่จะสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนามีประสิทธิภาพจากการทบทวนวรรณกรรมพบว่าการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ จึงถือได้ว่าเป็นภารกิจที่โรงเรียนต้องรับผิดชอบโดยเริ่มจากการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ให้เป็นระบบวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ จัดตั้งบุคลากรรับผิดชอบดูแล มีการควบคุม กำกับ และติดตาม ประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ รวมทั้งแสวงหาแหล่งเรียนรู้ใหม่ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน จึงจะทำให้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ ได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง รู้จักคิด ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมมีความเข้าใจบทเรียนดีขึ้น และมีความสนุกสนาน มีความสุขในการเรียนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน จะเห็นได้ว่าแหล่งเรียนรู้มีความสำคัญต่อการบริหารจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาอีกทางหนึ่ง เนื่องจากกระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้โรงเรียนส่งเสริมพัฒนา แหล่งเรียนรู้เพื่อให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีอยู่อย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ เพราะโรงเรียนเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษา ผู้บริหารควรมีความพร้อมในด้านการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ เพื่อสามารถนำมาใช้จัดการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนต่อไป (วันชัย ไชยชนะ, 2564:108-112)

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียนและครูผู้สอน เพื่อให้ทันต่อการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงของโลก

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา อำเภอเจาะไอร้อง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 3 เพื่อศึกษา
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา อำเภอเจาะไอร้อง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 3 จำแนกตามตัวแปรเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ขอบเขตเนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา อำเภอเจาะไอร้อง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 3 จำนวน 4 ด้าน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560: 91) ดังนี้ 1. ด้านการกำหนดนโยบายและวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ 2. ด้านการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ในการใช้แหล่งเรียนรู้ 3. ด้านการสนับสนุนให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการนำเสนอผลงานที่เกิดจากการใช้แหล่งเรียนรู้ 4. ด้านการนิเทศกำกับ ติดตาม ดูแลและประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษาอำเภอเจาะไอร้อง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 3 ประจำปีการศึกษา 2568 จำนวน 300 คน จากสถานศึกษา 16 แห่ง (ข้อมูลสารสนเทศสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 3, 2568) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ ครูผู้สอนในสถานศึกษาอำเภอเจาะไอร้อง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 3 ประจำปีการศึกษา 2568 จำนวน 171 คน จากสถานศึกษา 16 แห่ง ได้มาจากการคำนวณจากสูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973: 727-728) เพื่อกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง

ทบทวนวรรณกรรม

การบริหารงานในโรงเรียนไปสู่ความสำเร็จได้นั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องคำนึงถึงคุณลักษณะบทบาทและหน้าที่ของตนเองเพื่อนำพาการบริหารงานในโรงเรียนไปสู่ความสำเร็จ เพราะผู้บริหารสถานศึกษาได้รับมอบหมายให้มีความรับผิดชอบในการเปลี่ยนแปลงนโยบายสู่การปฏิบัติทฤษฎีบทบาทเป็นทฤษฎีที่ใช้อธิบายพฤติกรรมทางสังคมของมนุษย์ ทั้งในระดับปัจเจกบุคคลและระดับกลุ่ม ทฤษฎีบทบาทเป็นหลักการสำคัญที่ทำให้เข้าใจความสัมพันธ์ของกลุ่มต่างๆ ในสังคม ทั้งระดับมหภาค จุลภาคและระดับกลาง มีนักการศึกษาได้ให้แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทไว้เพื่อการศึกษาเรียนรู้เป็นแนวทางปฏิบัติ ดังนี้ บรูม และเซลซ์นิก (Broom & Selznick, 1977) ได้อธิบายไว้ดังนี้ 1. บทบาทที่กำหนดไว้หรือบทบาทตามอุดมคติ (The Socially Prescribed or Ideal Role) เป็นบทบาทที่กำหนดสิทธิและหน้าที่ของตำแหน่งทางสังคมไว้ 2. บทบาทที่ควรกำหนด (The Perceived Role) เป็นบทบาทที่แต่ละบุคคลเชื่อว่าควรกระทำในหน้าที่ตำแหน่งนั้นๆ ซึ่งอาจไม่ตรงตามบทบาทที่กำหนดไว้ ไม่ตรงตามอุดมคติทุกประการและอาจแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคลก็ได้ 3. บทบาทที่กระทำจริง (The Performed Role) เป็นบทบาทที่แต่ละบุคคลได้กระทำไปจริงตามความเชื่อ ความคาดหวัง ตลอดจนความถนัดและโอกาสที่จะกระทำในแต่ละสังคม ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง เทอร์นเนอร์

(Turner. 2002) กล่าวว่า ในระดับบุคคลแนวคิดเรื่องบทบาทสามารถอธิบายได้จากการสังเกตพฤติกรรมของคน 2 ประการ คือ 1. คนๆ หนึ่งอาจแสดงพฤติกรรมหรือมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน เมื่อเขาคนนั้นอยู่ในสถานภาพหรือตำแหน่งที่แตกต่างกัน 2. คนต่างคนกันอาจแสดงพฤติกรรมหรือความคิดเห็นที่คล้ายๆ กัน เมื่อพวกเขาอยู่ในสถานการณ์ที่คล้ายๆ กัน

สรุปได้ว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้นำองค์กรทางการศึกษา โดยใช้หลักการบริหารแบบกระจายอำนาจและการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ครอบคลุมภารกิจสำคัญ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านงบประมาณ และด้านการบริหารทั่วไป ทั้งนี้ให้ความสำคัญกับงานวิชาการเป็นหลัก เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและยกระดับมาตรฐานการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีวิสัยทัศน์ภาวะผู้นำ คุณธรรมจริยธรรม มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และแก้ไขปัญหา สามารถกำหนดทิศทางและขับเคลื่อนองค์กรให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา อีกทั้งต้องส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากร สร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ สนับสนุนการพัฒนาวิชาชีพครู และบริหารจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สถานศึกษาบรรลุเป้าหมายอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน

แหล่งเรียนรู้เป็นปัจจัยสำคัญในการจัดการเรียนการสอนจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้แล้วยังเป็นการส่งเสริมให้ครูได้นำแหล่งเรียนรู้ในและนอกโรงเรียนมาใช้เป็นสื่อในการจัดการเรียนการสอน โดยใช้รูปแบบและวิธีการที่หลากหลายในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับนักเรียนที่เน้นการจัดการศึกษาตามสภาพจริง การส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ร่วมกัน การเรียนรู้จากธรรมชาติ การเรียนรู้จากการปฏิบัติ การเรียนรู้คู่คุณธรรม สร้างจิตสำนึกรักโรงเรียน สร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของโดยให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ด้วยแหล่งเรียนรู้มีทั้ง ที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของแหล่งเรียนรู้ ดังนี้ กระทรวงศึกษาธิการ (2560: 49) ได้ให้ความหมายของแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาไว้ว่า แหล่งเรียนรู้ คือ แหล่งข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศและประสบการณ์ที่สนับสนุนให้ผู้เรียน ใฝ่เรียน ใฝ่รู้ แสวงหาความรู้ และเรียนด้วยตนเอง ตามอัธยาศัยอย่างกว้างขวางและต่อเนื่องเพื่อเสริมสร้างให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ สถาบันสังคมศึกษา (2563: 13) ได้ให้ความหมายของแหล่งการเรียนรู้ไว้ว่า หมายถึงแหล่งข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ และประสบการณ์ทั้งหลายที่พร้อมให้ผู้เรียนได้เข้าไปศึกษาค้นคว้าเรียนรู้ด้วยตนเองจากการลงมือปฏิบัติ หรือเข้าร่วมกิจกรรมและทำงานร่วมกับผู้อื่นจนเกิดกระบวนการเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง แหล่งเรียนรู้อาจเป็นสถานที่ บุคคล ทรัพยากรธรรมชาติ หรือกิจกรรมทางสังคม ประเพณี และความเชื่อ ซึ่งการเรียนรู้นอกห้องเรียน ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข เกิดความสนุกสนาน มีความสนใจที่จะเรียน บรรยากาศการเรียนรู้ในสถานที่แปลกใหม่จะช่วยให้ไม่เกิดความเบื่อหน่าย นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เรียนได้รับการปลูกฝังให้รักท้องถิ่นของตน มองเห็นคุณค่าและตระหนักถึงปัญหาในท้องถิ่นพร้อมที่จะเป็นสมาชิกที่ดีของท้องถิ่นและเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศทั้งในปัจจุบันและอนาคต กุ้เกียรติ แดงสีดา (2563: 18) ได้ให้ความหมายของแหล่งเรียนรู้ไว้ว่า ทุกสิ่งทุกอย่างรอบๆ ตัว ไม่ว่าจะเป็นรูปของธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม บุคคล สิ่งประดิษฐ์ วัตถุอาคาร สถานที่ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ข้อมูล ข่าวสาร สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ แหล่งวิทยากรชุมชน ห้องสมุด อุทยานศึกษา ศูนย์การศึกษา และนันทนาการที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ไม่ว่าจะเป็นในห้องเรียน หรือนอกห้องเรียน ให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ปลูกฝังนิสัยแห่งการใฝ่รู้ใฝ่เรียน และสามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สามารถพัฒนาตนเองตามความสนใจได้อย่างเต็มศักยภาพ ดังนั้น แหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัลจึงสามารถเชื่อมโยงความรู้ที่หลากหลาย และมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นแหล่งเรียนรู้ทางกายภาพและแหล่งเรียนรู้ออนไลน์โดยมีปัจจัยสำคัญในการสร้างสรรค์แหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล ไม่ว่าจะเป็นเทคโนโลยีสารสนเทศที่ช่วยอำนวยความสะดวกใน

การเข้าถึงองค์ความรู้ เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ช่วยทำให้การนำเสนอมีความน่าสนใจเข้าใจง่าย ช่วยให้เกิดการมีส่วนร่วม ในกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะระหว่างผู้เรียนกับแหล่งเรียนรู้หรือระหว่างผู้เรียนด้วยตนเอง รวมถึงการสร้าง ความรู้สึก เป็นเจ้าของแหล่งเรียนรู้ของคนในชุมชนซึ่งมีผลต่อความยั่งยืนของแหล่งเรียนรู้สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน (2564: 139) ได้ให้ความหมายของแหล่งเรียนรู้ว่า หมายถึง แหล่งข้อมูลข่าวสาร แหล่งความรู้ที่ สามารถจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อขยายประสบการณ์ของนักเรียนและเชื่อมโยงสู่การใช้ในชีวิตประจำวัน

สรุปได้ว่าแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา หมายถึง สถานที่ แหล่งข้อมูลข่าวสารแหล่งความรู้ ศูนย์รวม ความรู้ที่ให้ผู้เรียนได้เข้าไปศึกษาหาความรู้ ซึ่งสถานที่ที่มีอยู่ในโรงเรียนเพื่อให้ นักเรียนและครูใช้ประกอบกิจกรรมการ เรียนรู้หรือศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง เช่น ห้องสมุด ห้องดนตรีไทย ห้องดนตรีสากล ห้องวิทยาศาสตร์ ห้อง คอมพิวเตอร์ สนามกีฬา ห้องพยาบาล เป็นต้น ผู้เรียนเข้าไปปฏิสัมพันธ์และเรียนรู้ได้ด้วยตนเองโดยประสบการณ์ตรง และได้ความรู้ใหม่ๆ ที่มีคุณค่า สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 หมวด 4 มาตรา 25 รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่ง การเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ ซึ่ง บริหารแหล่งเรียนรู้ให้ได้ คุณภาพนับเป็นภารกิจสำคัญของผู้บริหารที่ผู้บริหารจะนำเอาเทคนิค วิธีและกระบวนการ บริหารที่ เหมาะสมมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน ซึ่งนักวิชาการ นักการศึกษาและ หน่วยงานทางการศึกษาได้เสนอแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา ดังนี้สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติ (2560: 78) ได้กล่าวว่า บทบาทของผู้บริหารเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา ดังนี้

1. กำหนดนโยบายส่งเสริม สนับสนุนการจัดทำ จัดสร้างหรือพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน
2. ส่งเสริมการพัฒนา บุคลากรให้มีความรู้และประสบการณ์การจัดการและการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน
3. สนับสนุนให้บุคลากรทุกฝ่ายมี ส่วนร่วมในการนำเสนอผลงานที่เกิดจากการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน กำกับ ติดตาม ดูแลและประเมินผลการ จัดระบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2560: 80) ได้กล่าวว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนี้

1. การวางแผนการบริหารการใช้แหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารจะต้อง วางแผนการบริหารการศึกษาของโรงเรียน ขั้นตอนการวางแผนจึงต้องมีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยละเอียดรอบคอบ เพื่อให้ได้แผนการที่สมบูรณ์และดีที่สุด ขั้นตอนการวางแผนประกอบด้วย ศึกษาหลักสูตรและความต้องการของครู และนักเรียน กำหนดยุทธศาสตร์และเป้าหมาย วางแผนร่วมกันระหว่างผู้ใช้และผู้ให้บริการ กำหนดโครงการ กิจกรรม การจัดทำหรือหาแหล่งเรียนรู้ จัดทำแผนปฏิบัติงานและการวางแผนการใช้ นับเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญในการส่งเสริมให้ ผู้เรียนและครูผู้สอนใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและในท้องถิ่น ร่วมมือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
2. การ ดำเนินการบริหารการใช้แหล่งเรียนรู้ การปฏิบัติการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน โรงเรียนควรมีการดำเนินการด้านการเตรียมการ มีการประชุมชี้แจงทำความเข้าใจในรายละเอียดของแผนการจัดและ การใช้แหล่งเรียนรู้ กำหนดรายละเอียดในการดำเนินการ จัดหางบประมาณ จัดเตรียมเอกสาร พานหะและสถานที่ การประสานงานติดต่อกับหน่วยงาน องค์กรหรือผู้รับผิดชอบแหล่งเรียนรู้ก่อนนำไปใช้ การปฏิบัติมีกิจกรรมพิเศษ ผู้เรียนเกี่ยวกับวิธีการใช้ ระเบียบมารยาทและข้อควรปฏิบัติในการใช้แหล่งเรียนรู้และการประเมินผล
3. การ ประเมินผลการบริหารการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนจะต้องมีการตรวจสอบตามสาระการเรียนรู้ ให้ผู้บริหารสถานศึกษา พิจารณาเพื่อประกอบการวางแผนและจัดทำโครงการในปีต่อไป การประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้อาจทำได้ 3 ลักษณะ คือ ประเมินก่อนการใช้แหล่งเรียนรู้ ประเมินระหว่างการใช้แหล่งเรียนรู้และประเมินหลังการใช้แหล่งเรียนรู้

เพื่อให้เกิดมาตรฐานในการ เรียนรู้ของผู้เรียน โดยโรงเรียนได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ของผู้เรียนในการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน 4. การปรับปรุงแก้ไขการบริหารการใช้แหล่งเรียนรู้ เป็นการปฏิบัติเพื่อให้เกิดมาตรฐานในการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ของผู้เรียนทำให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพด้านการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน

สรุปได้ว่าสรุปได้ว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ ควรมีบทบาทที่สำคัญ จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านการกำหนดนโยบายและวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ 2. ด้านการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ในการใช้แหล่งเรียนรู้ 3. ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม ดูแลและประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ 4. ด้านการสนับสนุนให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการนำเสนอผลงานที่เกิดจากการใช้แหล่งเรียนรู้ซึ่งผู้วิจัยจึงได้นำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยในครั้งนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา อำเภอเจาะไอร้อง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 3 ผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. ศึกษาเอกสารตำราแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยเกี่ยวกับ ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อเตรียมร่างข้อคำถามในแบบสอบถาม 2. ร่างข้อคำถามเพื่อจัดทำแบบสอบถามจากการศึกษาในข้อ 1 ได้ 2 ตอนดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของครูผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check list) เพื่อทราบถึงตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา อำเภอเจาะไอร้อง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 3 ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยอาศัยการค้นคว้าจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีข้อคำถามทั้งสิ้น 40 ข้อ แบ่งเป็น 4 ด้าน ดังนี้ 1. ด้านการกำหนดนโยบายและวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ 10 ข้อ 2. ด้านการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ในการใช้แหล่งเรียนรู้ 10 ข้อ 3. ด้านการสนับสนุนให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการนำเสนอผลงานที่เกิดจากการใช้แหล่งเรียนรู้ 10 ข้อ 4. ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม ดูแลและประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ 10 ข้อ ลักษณะข้อคำถามในตอนที่ 2 แบบสอบถามเป็นลักษณะแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scales) มี 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert, 1976: 247) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้ 5 หมายถึง ผู้บริหารมีบทบาทในการบริหารแหล่งเรียนรู้มากที่สุด 4 หมายถึง ผู้บริหารมีบทบาทในการบริหารแหล่งเรียนรู้มาก 3 หมายถึง ผู้บริหารมีบทบาทในการบริหารแหล่งเรียนรู้อานกลาง 2 หมายถึง ผู้บริหารมีบทบาทในการบริหารแหล่งเรียนรู้น้อย 1 หมายถึง ผู้บริหารมีบทบาทในการบริหารแหล่งเรียนรู้น้อยที่สุด 3. นำร่างข้อคำถามในแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบภาษาและความถูกต้องเบื้องต้นและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ 4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย 1. นายชากี สะมะแอ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านบูกะตาโหมง มิตรภาพที่ 128 2. นางซาลิสะห์ ตะเซ็ง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านบารุงวิทย์ 3. นางรอฮานี อีแมตอสะ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านไอสะเตียร์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และสิ่งที่ควรปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น แล้วนำผลการพิจารณาไปทำการวิเคราะห์หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อรายการคำถามกับประเด็นหลักของเนื้อหาที่ต้องการศึกษา (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน โดยกำหนดให้คะแนนพิจารณา+1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อ

คำถามสอดคล้องกับโครงสร้างของบทบาทนั้น 0 หมายถึง ไม่น่าเชื่อว่าข้อความสอดคล้องกับโครงสร้างของบทบาทนั้นหรือมี -1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อความไม่สอดคล้องกับโครงสร้างของบทบาทนั้นเลือกแบบสอบถามที่มีค่า (IOC) ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ถ้าข้อความที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องต่ำกว่า 0.67 นำไปปรับปรุงหรือตัดทิ้งตามความเหมาะสม แล้วนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ซึ่งผลของค่า (IOC) ปรากฏดังภาคผนวก ข ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงของข้อมูล 5. จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับครูผู้สอนในสถานศึกษาอำเภอ ระแงะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 3 ปีการศึกษา 2568 ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในเรื่อง ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีของ ครอนบัทซ์ (Cronbach) ที่เรียกว่าค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) (อภิสิรา กังสังข์, 2561: 60) หากได้ค่าตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไปถือว่าใช้ได้ หากต่ำกว่านี้ให้ตัดทิ้งหรือปรับปรุงข้อความใหม่ 6. เมื่อได้แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือแล้ว จากนั้นนำไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2) การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้ศึกษาค้นคว้าดำเนินการดังนี้ 1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะศิลปศาสตร์และศึกษาศาสตร์ สถาบันรัชต์ภาคย์ วิทยาเขตยะลา ถึงผู้บริหารโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 3 เพื่อแนะนำตัวและขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม 2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปส่งให้ที่สถานศึกษาด้วยตนเอง โดยกำหนดระยะเวลา 21 วัน หรือ 3 สัปดาห์เมื่อครบกำหนด ผู้วิจัยไปรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง พร้อมตรวจสอบความ สมบูรณ์ของ แบบสอบถาม หากมีส่วนใดที่ไม่สมบูรณ์ จึงดำเนินการขอข้อมูลเพิ่มเติม 3. นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ สรุปผลเพื่อนำเสนอเป็นผลการวิจัยต่อไป

3) การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้ 1.วิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์คือค่าความถี่และร้อยละ 2. วิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 2 ระดับความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาด้านการบริหารแหล่งเรียนรู้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) โดยใช้สถิติในการวิจัย คือ ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และตั้งค่าการแปลผลตามเกณฑ์สมบูรณ์ (Absolute Criteria) ของ เบสท์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ซึ่งแบ่งคะแนนเป็นช่วงช่วงแต่ละช่วงมีความหมายดังนี้ 4.51 – 5.00 หมายถึง ผู้บริหารมีบทบาทในการบริหารแหล่งเรียนรู้ระดับมากที่สุด 3.51 – 4.50 หมายถึง ผู้บริหารมีบทบาทในการบริหารแหล่งเรียนรู้ระดับมาก 2.51 – 3.50 หมายถึง ผู้บริหารมีบทบาทในการบริหารแหล่งเรียนรู้ระดับปานกลาง 1.51 – 2.50 หมายถึง ผู้บริหารมีบทบาทในการบริหารแหล่งเรียนรู้ระดับน้อย 1.00 – 1.50 หมายถึง ผู้บริหารมีบทบาทในการบริหารแหล่งเรียนรู้ระดับน้อยที่สุด 3. วิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 2 บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาอำเภอเจาะไอร้อง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 3 โดยการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตัวแปร โดยใช้สถิติในการวิจัยดังนี้ 3.1 การทดสอบค่าที (t-test) ตามตัวแปร เพศ ระดับการศึกษา 3.2 การทดสอบค่าเอฟ (F-test) หรือวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) หากพบความแตกต่างทำการทดสอบโดยใช้วิธีการของเซฟเพ่ (ผ่องศรี วาณิชยกุลวงศ์, 2546 : 140 ; อ้างอิงจาก Rovinelli and Hambleton) ตามตัวแปร ประสบการณ์ในการทำงาน

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยเรื่องบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา อำเภอเจาะไอร้อง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากสินนราธิวาส เขต 3 ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามตัวแปร เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	
	n = 171	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	47	27.50
หญิง	124	72.50
รวม	171	100
ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรี	49	28.70
สูงกว่าปริญญาตรี	122	71.30
รวม	171	100
ประสบการณ์ในการทำงาน		
น้อยกว่า 5 ปี	10	5.80
5-10 ปี	138	80.70
มากกว่า 10 ปี	23	13.50
รวม	171	100

จากตารางที่ 1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา อำเภอเจาะไอร้อง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากสินนราธิวาส เขต 3 จำแนกตามตัวแปร เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 72.50 และเป็นเพศชาย 47 คน คิดเป็นร้อยละ 27.50 เมื่อพิจารณาตามระดับการศึกษา พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีจำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 71.30 และปริญญาตรี จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 28.70 และเมื่อพิจารณาตามประสบการณ์ในการทำงานพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 5.80 ประสบการณ์ในการทำงาน 5 – 10 ปี จำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 80.70 และประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปี จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 13.50

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา อำเภอเจาะไอร้อง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากสินนราธิวาส เขต 3 จำแนกรายด้าน 4 ด้าน โดยภาพรวม

ข้อ	บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา	n = 171		ระดับ
		$\bar{X}$	S.D.	
1	ด้านการกำหนดนโยบายและวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้	4.51	0.40	มากที่สุด
2	ด้านการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ในการใช้แหล่งเรียนรู้	4.41	0.42	มาก
3	ด้านการสนับสนุนให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการนำเสนอผลงานที่เกิดจากการใช้แหล่งเรียนรู้	4.39	0.42	มาก
4	ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามดูแล และประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้	4.51	0.47	มากที่สุด

เฉลี่ยรวม	4.47	0.25	มาก
-----------	------	------	-----

จากตารางที่ 2 ระดับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา อำเภอเจาะไอร้อง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 3 พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.47, S.D. =0.25) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน คือ การกำหนดนโยบายและวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X}$ =4.51, S.D.=0.40) และด้านด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามดูแลและประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ ($\bar{X}$ =4.51, S.D. =0.47) ส่วนด้านอื่นๆ อยู่ในระดับมาก ตามลำดับดังนี้ ด้านการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพให้มีความรู้ในการใช้แหล่งเรียนรู้ ($\bar{X}$ =4.41, S.D. =0.42) และด้านการสนับสนุนให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการนำเสนอผลงานที่เกิดจากการใช้แหล่งเรียนรู้ ($\bar{X}$ =4.39, S.D. =0.42) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา อำเภอเจาะไอร้อง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 3 ด้านการกำหนดนโยบายและวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ โดยรวม และรายข้อ

ข้อ	ด้านการกำหนดนโยบายและวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้	n = 171		ระดับ
		$\bar{X}$	S.D.	
1	ผู้บริหารกำหนดนโยบายและทิศทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาอย่างชัดเจน	4.65	0.49	มากที่สุด
2	ผู้บริหารวางแผนการจัดทำ จัดสร้าง และพัฒนาแหล่งเรียนรู้อย่างเป็นระบบ	4.56	0.52	มากที่สุด
3	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการใช้แหล่งเรียนรู้	4.55	0.63	มากที่สุด
4	ผู้บริหารสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรที่จำเป็นต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	4.67	0.46	มากที่สุด
5	ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูบูรณาการแหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอน	4.39	0.48	มาก
6	ผู้บริหารมีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง	4.54	0.59	มากที่สุด
7	ผู้บริหารส่งเสริมการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและชุมชน	4.40	0.58	มาก
8	ผู้บริหารสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชนหรือหน่วยงานภายนอกเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้	4.53	0.62	มากที่สุด
9	ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และนำเสนอผลงานจากการใช้แหล่งเรียนรู้	4.60	0.51	มากที่สุด
10	ผู้บริหารนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาแหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อความยั่งยืน	4.38	0.59	มาก
เฉลี่ยรวม		4.51	0.40	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทด้านการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา อำเภอเจาะไอร้อง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 3 ด้านการกำหนดนโยบายและวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ โดยภาพรวม พบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.51, S.D. =0.40) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 7 ข้อ คือ ข้อ 4 ผู้บริหารสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรที่จำเป็นต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาอย่างชัดเจน ($\bar{X}$ =4.67, S.D. =0.46) รองลงมา ข้อ 1 ผู้บริหารกำหนดนโยบายและทิศทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาอย่างชัดเจน ($\bar{X}$ =4.65, S.D. =0.49) ข้อ 9 ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และนำเสนอผลงานจากการใช้แหล่งเรียนรู้ ($\bar{X}$ =4.60, S.D. =0.51) ข้อ 2 ผู้บริหารวางแผนการจัดทำ จัดสร้าง และพัฒนาแหล่งเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ($\bar{X}$ =4.56, S.D. =0.52) ข้อ 3 ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการใช้แหล่งเรียนรู้ ($\bar{X}$ =4.55, S.D. =0.63) ข้อ 6 ผู้บริหารมีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ($\bar{X}$ =4.54, S.D. =0.59) และข้อ 8 ผู้บริหารสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชนหรือหน่วยงานภายนอกเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้

($\bar{X}$ =4.53, S.D. =0.62) ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากมี 3 ข้อ คือ ข้อ 7 ผู้บริหารส่งเสริมการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและชุมชน ($\bar{X}$ =4.40, S.D. =0.58) ข้อ 5 ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูบูรณาการแหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X}$ =4.39, S.D. =0.48) และข้อ 10 ผู้บริหารนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาแหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อความยั่งยืนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ($\bar{X}$ =4.38, S.D. =0.59) ตามลำดับ

อภิปรายผล

ผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อตอบสนองมติฐานและอธิบายผลที่ค้นพบ ดังนี้

1. บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา อำเภอเจาะไอร้อง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารให้ความสำคัญต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับนโยบายทางการศึกษาและบริบทของสถานศึกษา มีการกำหนดทิศทาง วางแผน สนับสนุนทรัพยากร และกำกับติดตามอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้การดำเนินงานมีความชัดเจนและเป็นรูปธรรม อันแสดงถึงบทบาทของผู้บริหารในฐานะผู้นำทางวิชาการที่มุ่งยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ผ่านการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้านการกำหนดนโยบายและวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และสูงเป็นลำดับต้น แสดงให้เห็นถึงความตระหนักของผู้บริหารในการกำหนดนโยบาย ทิศทาง และการจัดสรรงบประมาณ สนับสนุนอย่างเหมาะสม อย่างไรก็ตาม การนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่องยังมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าประเด็นอื่น สะท้อนว่าการใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการพัฒนาเชิงลึกยังสามารถเสริมสร้างให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ด้านการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรอยู่ในระดับมาก โดยผู้บริหารสนับสนุนให้ครูและบุคลากรเข้ารับการอบรม ศึกษา ดูงาน และสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ทั้งยังส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาเพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ อย่างไรก็ตาม การติดตามและประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ในระดับชั้นเรียน รวมถึงการขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ยังควรได้รับการกำกับติดตามอย่างเป็นระบบมากขึ้น ด้านการสนับสนุนให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการนำเสนอผลงานอยู่ในระดับมาก สะท้อนถึงการเปิดโอกาสให้เกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสะท้อนผลการปฏิบัติงานภายในสถานศึกษา แม้ผู้บริหารจะให้การสนับสนุนและติดตามให้ข้อเสนอแนะอย่างต่อเนื่อง แต่การกำหนดแนวทางและขั้นตอนการนำเสนออย่างเป็นระบบ ตลอดจนการนำผลไปใช้พัฒนาในเชิงรูปธรรม ยังสามารถพัฒนาเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดความยั่งยืน ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงถึงความเข้มแข็งในการบริหารจัดการที่เน้นวงจรคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ทั้งการวางแผน นิเทศอย่างเป็นระบบ การมีส่วนร่วมของครูในการประเมินผล และการนำผลไปปรับปรุงแผนการดำเนินงาน อย่างไรก็ตาม การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ยังเป็นประเด็นที่ควรพัฒนาเพิ่มเติมโดยสรุปผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่วิจัยมีบทบาทในการบริหารแหล่งเรียนรู้ในระดับมากถึงมากที่สุด โดยเฉพาะด้านการกำหนดนโยบายและการนิเทศติดตาม ซึ่งสะท้อนถึงการบริหารจัดการที่เป็นระบบและมุ่งเน้นคุณภาพ ทั้งนี้ ควรเสริมสร้างการใช้ข้อมูลสารสนเทศเชิงวิเคราะห์ การปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และการสร้างระบบการมีส่วนร่วมที่ชัดเจนและยั่งยืน เพื่อยกระดับประสิทธิภาพการบริหารแหล่งเรียนรู้และคุณภาพการจัดการศึกษาในระยะยาวซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกัญเกียรติ แดงสีดา (2563: 103) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 พบว่าภาพรวมอยู่ในระดับมากสอดคล้องกับงานวิจัยของกมลพร ภูมิพล (2564: 115) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา

ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา อำเภอเจาะไอร้อง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 3 จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน ดังนี้ 2.1 ผลการเปรียบเทียบบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา อำเภอ เจาะไอร้อง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 3 จำแนกตาม เพศ พบว่าความคิดเห็นของครูผู้สอนทั้งเพศชายและเพศหญิงไม่มีความแตกต่างกัน ทั้งในภาพรวมและรายด้าน ซึ่งชี้ให้เห็นว่า ความแตกต่างด้านเพศไม่ส่งผลต่อความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา แสดงถึงความเป็นธรรม ความเสมอภาค และความชัดเจนในการดำเนินงานของผู้บริหาร อันเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมบรรยากาศการทำงานที่ดีและสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาอย่างยั่งยืน ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของวัฒน์ ลาพิงค์ (2562: 18) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาและปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อบทบาทและปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาที่มีเพศต่างกัน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน 2.2 ผลการเปรียบเทียบบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา อำเภอ เจาะไอร้อง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 3 จำแนกตามระดับการศึกษา ผลการวิจัยครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า ระดับการศึกษาของครูผู้สอนไม่ได้ส่งผลต่อความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ทั้งในภาพรวมและรายด้าน ซึ่งสะท้อนถึงการบริหารงานที่มีมาตรฐานเดียวกัน และการสร้างบรรยากาศการทำงานที่เอื้อต่อความเข้าใจร่วมกันของบุคลากรในสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ขงวัฒน์ ลาพิงค์ (2562: 18) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาและปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อบทบาทและปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

สรุปผล

ผลวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้ สรุปสาระสำคัญของการศึกษาได้ดังนี้ 1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา อำเภอเจาะไอร้อง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 3 จำแนกตามตัวแปร เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานพบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง และรองลงมาเป็นเพศชาย เมื่อพิจารณาตามระดับการศึกษาพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นครูที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 122 คน และรองลงมาเป็นครูที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 49 คน และเมื่อพิจารณาตามประสบการณ์ในการทำงานพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 5-10 ปี รองลงมาเป็น ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน มากกว่า 10 ปี และน้อยกว่า 5 ปี 2. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา อำเภอเจาะไอร้อง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 3 ได้แก่ การกำหนดนโยบายและวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ ด้านการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ในการใช้แหล่งเรียนรู้ ด้านการสนับสนุนให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการนำเสนอผลงานที่เกิดจากการใช้แหล่งเรียนรู้ และ ด้านการนิเทศกำกับ ติดตามดูแลและประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)

ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) โดยใช้เกณฑ์ประเมินค่าเฉลี่ยของลิเคอร์ท (Likert Scale) พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน คือ การกำหนดนโยบายและวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด และด้านด้านการนิเทศกำกับ ติดตามดูแลและประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ ส่วนด้านอื่นๆ อยู่ในระดับมาก ตามลำดับดังนี้ ด้านการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ในการใช้แหล่งเรียนรู้ และด้านการสนับสนุนให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการนำเสนอผลงานที่เกิดจากการใช้แหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาบหบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา อำเภอเจาะไอร้อง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 3 มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย 1. ส่งเสริมการใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นระบบนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนาแหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่องยังมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าประเด็นอื่น ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาระบบการจัดเก็บ วิเคราะห์ และใช้ข้อมูลสารสนเทศเชิงลึก เพื่อประกอบการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์และการวางแผนพัฒนาแหล่งเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน 2. พัฒนาระบบการนิเทศติดตามที่เชื่อมโยงระดับสถานศึกษากับระดับชั้นเรียนแม้ว่าด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลจะอยู่ในระดับมากที่สุด แต่ควรเพิ่มความเข้มแข็งในการนิเทศที่เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน โดยเชื่อมโยงแผนการนิเทศกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อย่างเป็นรูปธรรม 3. เสริมสร้างศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้เชิงนวัตกรรม ผู้บริหาร ควรสนับสนุนการพัฒนาครูในด้านการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การผลิตสื่อ นวัตกรรม และการทำวิจัยในชั้นเรียนที่บูรณาการแหล่งเรียนรู้ เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ 4. พัฒนาระบบการมีส่วนร่วมและการนำเสนอผลงานอย่างเป็นขั้นตอนควรกำหนดแนวทาง ขั้นตอน และรูปแบบการนำเสนอผลงานที่ชัดเจน เป็นระบบ และต่อเนื่อง รวมทั้งนำผลการนำเสนอไปใช้ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และยกระดับคุณภาพสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม 5. ส่งเสริมความร่วมมือกับชุมชนและเครือข่ายภายนอกอย่างยั่งยืนผู้บริหารควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน หน่วยงานภายนอก และองค์กรท้องถิ่น เพื่อร่วมกันพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน และตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนในพื้นที่อย่างแท้จริง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารแหล่งเรียนรู้เชิงลึก เช่น ภาวะผู้นำของผู้บริหาร วัฒนธรรมองค์กร บรรยากาศในการทำงาน หรือการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อให้เข้าใจปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารแหล่งเรียนรู้ 2. ควรใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยเพิ่มการสัมภาษณ์เชิงลึกหรือการสนทนากลุ่ม เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพที่สามารถอธิบายบริบทและกระบวนการดำเนินงานได้ชัดเจนยิ่งขึ้น 3. ควรขยายขอบเขตพื้นที่การศึกษาไปยังเขตพื้นที่การศึกษาอื่นเพื่อเปรียบเทียบผลการวิจัย และวิเคราะห์ความแตกต่างเชิงบริบท ซึ่งจะช่วยให้ได้ข้อค้นพบที่สามารถอ้างอิงในระดับกว้างมากขึ้น 4. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแหล่งเรียนรู้กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนเพื่อประเมินผลกระทบโดยตรงของบทบาทผู้บริหารที่มีต่อคุณภาพผู้เรียน อันจะเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์สำหรับการกำหนดนโยบาย

References

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551: คู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- กิ่งแก้ว ภูทองเงิน. (2563). รูปแบบการพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมการคิดโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ. สารนิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- กัญเกียรติ แดงสีดา. (2563). แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). อุตรดิตถ์: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- กมลพร ภูมิพลับ. (2564). แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). ปทุมธานี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- จิรภา อินนารี. (2564). การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2. การค้นคว้าอิสระ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- จินตนาการใหม่การพัฒนาภาวะผู้นำในยุคโลกป่วน. (2567). วารสารวิชาการแสงอีสาน (Saeng-Isan Academic Journal). ISSN: 3027-6152 (Print), 3027-6160 (Online).
- ชุตีมาพร เซาว์นไว. (2562). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). ปทุมธานี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- ณัฐนิช นัดกลิ่น. (2564). ทักษะการบริหารกับการจัดการแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศิษัมพร ศักกภูธรณ์. (2566). การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก. วารสารสถาบันวิจัยพินิจธรรม, 19(3).
- ธัญญา จันทร์สุภา. (2566). การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2. สารนิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2565). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุริยาสาส์น.
- บุษยมาส ผาดี. (2563). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู. Journal of Integration Social Sciences and Development.
- เบญจพร สุคนธร. (2565). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกริก.
- ประยงค์ เนาวบุตร. (2562). การจัดการเชิงกลยุทธ์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในนโยบายการวางแผนและการพัฒนาคุณภาพการศึกษา. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- ปิยาพร พูลชัย. (2565). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พงษ์ศรี วาณิชศุภวงศ์. (2546). ระเบียบวิธีการวิจัยทางการศึกษา. ปัตตานี: ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- มลธิกา ชนะวิทย์ และคณะ. (2567). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษจังหวัดลำพูน. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่.
- รุตดิน ดาริสอ. (2566). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักการศึกษาเทศบาลนครยะลา. สารนิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). ยะลา: สถาบันรัชต์ภาคย์.
- วัฒน์ ลาพิงค์. (2562). การบริหารจัดการเรียนรู้ตามศาสตร์พระราชา โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 15 (เวียงเก่าแสนภูวิทยาประสาท). การศึกษาค้นคว้าอิสระ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). เชียงราย: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- วินัย หริ่มเทศ. (2564). กลยุทธ์การบริหารแหล่งเรียนรู้ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 41. วารสารมนุษยสังคมสาร, 12(3).
- วันชัย ไชยชนะ. (2564). การพัฒนาคู่มือการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็กกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน บัณฑิต 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจ เขต 2. วารสารวิชาการแสงอีสาน.
- ศรินยา จันทสุทธิบุตร. (2559). บทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชนในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สถาบันสังคมศึกษา. (2563). แนวทางการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ผ่านแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ในท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.
- สหทัย ปัจจุสถาน, และวิเชียร รุ้ยน้อย. (2564). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่น โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 25. Thaijo, 6(6).
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สุจิตรา ทองอ่อน (2565: 86) ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. สารนิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2560). ผู้บริหารสถานศึกษาต้นแบบ 2560. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2548). แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระชากร พ.ศ. 2548–2551. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560ก). แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ: การจัดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560ข). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

- สุกัญญา ภูเสียงแก้ว. (2563). บทบาทของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลจังหวัดภูเก็ต. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 7(8), 258.
- สุชาติ ทิพย์กองลาศ. (2566). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาสงขลา เขต 3. สารนิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- หัสภูมิ รัตติ. (2565). แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตหาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล. สารนิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- Broom & Selznick. (1977). *Sociology: A Text with Adapted Reading*. Hoper &
- Krejcie, R.V., and Morgan, D.W. (1970). "Determining Sample Size for Research Activities," *Journal of Education and Psychological Measurement*. 4 (5) :4483–A.
- Lee, Shu-wen. (1997). Assessment if /effect if /feud trips on student' achievement : and attitudes toward field trips in college biology (student achievement). *Dissertation Abstracts International*, 58(04), 1218 – A.79
- Mullins, J. A. (1999). How Field Trips in Natural Areas Associated Wits Museums, Arboreta, and Aquaria Impact the Educational Experiences of Teachers and Students, *Dissertation Abstracts International*. 2431–A.
- Row. Keefe, D. D. (2003). A Case Study of the Integration of a Video Learning Center at an Elementary School, *Dissertation Abstracts International*, 64(5), 1613–A.
- Taro Yamane. (1973). *Statistics: an introductory analysis*. New York: New York: Harper & Row.
- Turner. (2002). *The Structure of Sociological Theory*. Hone wood Illinois: Dancy Press.